

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2011

IVANA DOUBKOVÁ

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**MÍSTO A ÚLOHA POLICIE V NAŠÍ
SPOLEČNOSTI**

Autor práce: Ivana Doubková
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: prezenční
Vedoucí práce: doc. Dr. Ing. Danics Štefan, Ph.D.
Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb. v platném znění.

.....
Ivana Doubková

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. Dr. Ing. Štefanu Danicsovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

DOUBKOVÁ, I. *Místo a úloha policie v naší společnosti : bakalářská práce.*
České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 57. s.
Vedoucí bakalářské práce : doc. Dr. Ing. Danics Štefan, Ph.D.

Klíčová slova : apolitičnost, demokracie, nedemokracie, postavení, kontrola a úloha policie, Policie ČR

Práce rozebírá postavení policie v rámci různých politických režimech s tím, že hlavní pozornost je věnována místu a úlohám policie v demokratickém státě. Zde policie plní úkoly na základě zákona č. 273/2008 o Policii České republiky. A právě v demokratickém režimu je policie jako mocenská složka státu podrobena systému občanské kontroly, který se uskutečňuje skrze parlament. V bakalářské práci je rovněž rozebráno fungování a organizační členění Policie ČR v našem státě. V neposlední řadě práce mapuje aktuální mezinárodní spolupráci Policie ČR, jejíž součástí je Interpol, Europol, Sis a Sirene.

ABSTRACT

DOUBKOVÁ, I. *Position and Role of Police in Our Society: Bachelor thesis.*
České Budějovice: The College of Regional and European Studies, o. p. s., 2011. 57. p.
Supervisor : doc. Dr. Ing. Danics Štefan, Ph.D.

Key Words: apoliticality, democracy, non-democracy, position, check and role of police, Police of Czech Republic

The work analyses the position of police within various political regimes while the main attention is focused on the position and role of police in a democratic country. Here, police fulfils assignments in compliance with Act no. 273/2008 on Police of the Czech Republic. And it is the democratic regime where police, as a power component of the country, is subject to the system of civil check, which is realized through the parliament. The bachelor's work also analyses functioning and the organisational structure of the Police of the Czech Republic in our country. Last but not least, the work describes current international cooperation of the Police of the Czech Republic with Interpol, Europol, Sis and Sirene being parts of this cooperation.

OBSAH

ÚVOD	7
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2 POSTAVENÍ POLICIE V RÁMCI RŮZNÝCH POLITICKÝCH REŽIMŮ	10
2.1 Postavení policie v rámci nedemokratických režimů.....	10
2.2 Postavení policie v rámci demokratických režimů	11
2.3 Princip apolitičnosti ve výstavbě policie demokratického státu	14
3 ÚLOHY POLICIE V RÁMCI SPOLEČNOSTI	117
3.1 Úloha policie v rámci nedemokratických režimů	18
3.2 Úloha policie v rámci demokratického režimu	18
4 ORGANIZAČNÍ ČLENĚNÍ POLICIE ČR	23
4.1 Policejní prezídium	23
4.2 Policejní útvary s celostátní působností	24
4.3 Policejní útvary s územně vymezenou působností.....	29
5 MOŽNOSTI KONTROLY POLICIE V RÁMCI DEMOKRATICKEHO REŽIMU	33
5.1 Legislativní cesta.....	33
5.2 Cesta rozpočtem	33
5.3 Cestou skrze ministra vnitra.....	34
5.4 Cestou parlamentního výboru pro bezpečnost a ochranu	34
5.5 Cestou ombudsmana	35
6 FUNGOVÁNÍ PČR	36
6.1 Mezinárodní spolupráce Policie ČR	36
6.1.1 <i>Interpol</i>	38
6.1.2 <i>Europol</i>	39
6.1.3 <i>Sis a Sirene</i>	41
6.2 Reforma PČR	42
6.3 Zákon o služebním poměru příslušníků policie	46
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	52
SEZNAM ZKRATEK	557

ÚVOD

Téma bakalářské práce „Místo a úloha policie v naší společnosti“ jsem si vybrala z důvodu, že Policie České Republiky patří mezi důležitou státní mocenskou složku v naší společnosti a její činnost se dotýká každého z nás. Dalším důvodem výběru bylo, přijetí zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, který přináší mnoho změn do jejího fungování. Problematika kompetencí a fungování policie v naší společnosti se stala velice diskutovanou a z mého pohledu vhodnou pro zpracování v rámci bakalářské práce.

Policie jako mocenská složka státu představuje jeden z pilířů bezpečnostního systému ČR. V tomto ohledu provedu komparaci postavení policie v rámci různých politických režimů, tj. v demokratickém a nedemokratickém. Objasním i hlavní rozdíl, který spatřuji v možnosti občanské kontroly policie, který v demokratickém režimu probíhá v rámci dělby moci mezi nejvyššími ústavními orgány, ale také skrze zvláštní parlamentní systém a institut ombudsmana. Pozornost bude věnována i principu apolitičnosti při výstavbě policejního sboru, který je v našem státě různorodě interpretován a někdy porušován. Také uvedu charakter úloh policie v demokratické společnosti a organizační členění policie ČR. V neposlední řadě rozeberu aktuální reformu PČR, ale i mezinárodní spolupráci a pojednám o Zákonu o služebním poměru příslušníků policie.

Samotný text práce jsem rozčlenila do šesti kapitol, přičemž jsem usilovala o vytvoření systematického kontinuálního celku s ucelenou obsahovou náplní jednotlivých kapitol, podkapitol a oddílů.

První kapitola stručně a výstižně charakterizuje cíle a metodiku bakalářské práce.

Druhá kapitola tvoří úvod do postavení policie v rámci demokratického režimu obecně. Přes obecný výklad se má práce dostávat do rozboru postavení policie ve společnosti jak nedemokratické, tak i demokratické. Své místo zde má i princip apolitičnosti ve výstavbě policie v rámci demokratického státu.

Třetí kapitola se zabývá úlohou policie v rámci společnosti, ve které jsou uvedeny tři obecné úlohy, které souvisí s politickým charakterem státu.

Čtvrtá kapitola popisuje organizační strukturu PČR. V tomto ohledu si autorka všímá nejen policejního prezidia a policejních standardních útvarů s celostátní působností, ale i útvarů speciálních a s územně vymezenou působností.

Možnosti kontroly policie v rámci demokratického režimu jsou tématem páté kapitoly, která podrobněji popisuje propracovaný systém kontroly ze strany parlamentu a institutu Veřejného ochránce práv. Parlament totiž může policii kontrolovat cestou legislativní, pomocí rozpočtu, přes ministra vnitra, pomocí parlamentního výboru pro bezpečnost a obranu.

Šestá kapitola pojednává o samotném fungování PČR, ale rozebírá i možnosti nadnárodní spolupráce.

Čerpala jsem zejména z odborných publikací, odborných tuzemských i internetových serverů a právních předpisů.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Policie České Republiky patří mezi důležitou mocenskou složku v naší společnosti. Její činnost stručně vystihuje slogan „pomáhat a chránit“, který je novodobým mottem, kterým se Policie ČR prezentuje. Základní úlohou Policie ČR je chránit veřejný pořádek a bezpečnost, což souvisí s ochranou zdraví, života a majetku, občanů.

Cílem bakalářské práce je na základě studia odborné literatury a právních norem provést obecnou analýzu postavení policie v rámci demokratických a nedemokratických politických režimů. A dále popsat úlohy, které plní v rámci společnosti. Pozornost bude rovněž věnována systému občanské kontroly policie a principu apolitičnosti její výstavby v rámci demokratické společnosti. V neposlední řadě bude přiblížena organizační struktura PČR a její fungování i v rámci nadnárodních struktur.

Při zpracování bakalářské práce jsem zejména využila odborné publikace, legislativní a další právní normy, ale i internetové zdroje. Při řešení jednotlivých kapitol práce jsem využila metody deskripce, analýzy, syntézy a komparace.

2 POSTAVENÍ POLICIE V RÁMCI RŮZNÝCH POLITICKÝCH REŽIMŮ

Politická věda se zabývá kritérii, která by mohla jednotlivé státy od sebe formálně odlišit, jelikož lze předpokládat, že na světě neexistují dva státy, které by se jeden druhému podobaly. Ke klasifikování formy státu se přijímají tři kritéria a těmi jsou:

1. **forma vlády** – tím se rozumí vztah mezi centrálními orgány a státním aparátem (např. vztah vlády a poslanecké sněmovny);
2. **politický režim** – souhrn způsobů výkonu vlády (např. režimy demokratické, režimy autokratické);
3. **struktura státu** – územně správní členění, rozsah kompetencí místních správ (např. zřízení federativní, unitární).¹

Politický režim tedy označuje metody vládnutí, čili způsob, jakým je státní moc vykonávána. Politický režim má také svůj obsah, jehož součástí je právní postavení člověka a občana (např. způsob, jakým je zabezpečeno právo shromažďování) a naposled právní regulace metod, které státní moci užívá při tvorbě a aplikaci práva. Podle použití konkrétní metody rozeznáváme režimy: demokratické a nedemokratické.²

Přestože v rámci historického vývoje bylo více států s nedemokratickým režimem, moje pozornost bude soustředěna na místo a úlohu policie v rámci demokratického režimu.

2.1 Postavení policie v rámci nedemokratických režimů

Na úvod je nasnadě uvést, co vlastně pojem jako je nedemokracie, znamená.

Nedemokracií se rozumí určitá forma politického režimu, který se nějakým způsobem liší od jiných režimů, především demokratických. Nedemokratický režim je monopol moci malé skupiny lidí nebo jedné instituce ve státě. Opírá se obvykle o jednu

¹ DOČEKALOVÁ, P. *Úvod do politologie*. 1. vyd. Praha : GRADA, 2010. s. 141.

² Tamtéž. s. 141.

vedoucí sílu ve společnosti a vládní ideologii. Dochází k porušování lidských a občanských práv a občané si nejsou rovni. Platí jednoduchá analogie, která říká, že státy, které nevykazují znaky demokracie, jsou státy nedemokratické. Jak jsem již uvedla, politická věda zaměřovala vždy větší pozornost na studium demokracie a demokratických režimů, než na zkoumání nedemokratických politických systémů. Neznamena to, že by nějaké formy nedemokratického myšlení v historii neexistovaly, právě naopak. Až výzkum ve 20. století nám ukazuje, že se jednalo o skutečné nedemokratické uspořádání, které vytvořilo řadu charakteristik a znaků autokratických režimů. Jako běžní občané jsme zahlcováni výrazy, které se používají k označení nedemokratického režimu ve světě, v médiích, ale i v politice. Tak se na jednu hromadu dostávají výrazy, které jsou obvykle používány jako synonyma: absolutismus, autokracie, totalismus atd.³

2.2 Postavení policie v rámci demokratických režimů

Považuji za velmi důležité, abych nejprve vymezila či vysvětlila, co to vlastně demokracie je.

Pojem demokracie je starý přibližně 2 500 let a v dnešní době je pevnou součástí politologické terminologie i veřejného slovníku. Termín pochází z antického Řecka. Demokracie v nejužším slova smyslu znamená vládu lidu a jako jediný politický systém je založen na principu suverenity lidu. Kromě tohoto pojetí bývá demokracie chápána dvojím způsobem: jako komplexní politický řád, jako jedna z forem vlády, nebo jako názor člověka na život a na svět. Základem skutečné demokracie je člověk jako občan, demokrat. V širším slova smyslu tedy demokracie zahrnuje i postoje a názory člověka a občana ke světu, k ostatním lidem a také ke společnosti.⁴

Postavení policie v demokratické společnosti je rámováno základními principy její existence a vymezenými úkoly. Policie v tomto typu politického režimu je tedy přizpůsobena jeho duchu a potřebám, jakožto organická součást výkonné moci státu.⁵

³ Tamtéž. s. 95.

⁴ DAVID, R. *Politologie : Základy společenských věd*. 4. vyd. Olomouc : FIN, 2000. s. 161.

⁵ DANICS, S. *Vybrané problémy z politologie II*. 1. vyd. Praha : PA ČR, 2005. s. 93.

Co se týče postavení policie v moderní společnosti, můžeme hovořit v zásadě o třech možných typech režimů. Jedná se o:

a) Totalitní režim

Zde policie funguje mimo právní rámec a není odpovědna veřejnosti ani soudům, nýbrž pouze totalitní moci, která je představována jakousi státostranou. Totalitní rysy spočívající v tom, že nadměrná a žádná regulaci nepodléhající pravomoc, která je svěřena policii, má vytvořit atmosféru strachu, neboť celá společnost je podřízena politické kontrole. V tomto případě je policie kontrolována pouze vládnoucí elitou, v jejímž zájmu také vystupuje. Vzpomeňme si v této souvislosti na roli nacistického Německa a roli NKVD či KGB v bývalém Sovětském svazu, Stasi v NDR, Securitate v Rumunsku, nebo postavení StB za totalitního režimu u nás.⁶

Jenom připomeňme, že SA čili „hnědé košile“ prováděli pro NSDAP násilí v ulicích a jejich funkcí bylo tedy politické zastrašování. Gestapo fungovalo jako tajná policie, SD prováděl bezpečnostní a zpravodajské operace a za doby Himmlera se z SS, nejdříve ochranky stranických funkcionářů, stal jakýsi stát ve státě. Rovněž i bolševici v Rusku se při upevňování své moci opírali o činnost, která byla prováděna tajnou policií. V roce 1917 vytvořil Lenin Čeku, aby pomocí ní likvidoval své politické protivníky. Z Čeky se později vyvinulo OGPU, které bylo odpovědné za násilnou kolektivizaci. O něco později se dále zformovalo NKVD, jež bylo pokládáno za nástroj Stalinova osobního teroru a v roce 1953 nakonec KGB. Mimo jiné, že činnost KGB byla přímo politicky zaměřena, převzala i ostrahu hranic, tábory nucených prací a zajišťovala celkovou bezpečnost. K dalším příkladům komunistické tajné policie patřily, jak bylo již výše uvedeno, Stasi ve Východním Německu a Securitate v Rumunsku. Obě tyto organizace působily jako nástroje politické represe, budovaly rozsáhlé sítě civilních informátorů, pronikaly do všech sfér společnosti a na požádání „neutralizovaly“ odpůrce režimu.⁷

b) Policejní režim (policejní stát)

Stát, ve kterém hraje rozhodující úlohu policie s tím, že přijímá i politická rozhodnutí. Tento termín je používán spíše v souvislosti s režimy 19. století (např. pro Bachův absolutismus). Dnes se tento výraz používá pro označení států, které

⁶ HEYWOOD, A. *Politologie*. 1. vyd. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2004. s. 413.

⁷ Tamtéž. s. 413.

prostřednictvím policie hrubým způsobem porušují základní lidská práva a svobody. V tomto ohledu byly takto označovány moderní autoritativní režimy či totalitní státy, kde však byla policie nástrojem pro upevnění autoritativní či totalitní moci. Policie v těchto režimech byla tudíž mocenskou součástí autoritativního a totalitního systému moci a sama nepřijímala politická rozhodnutí.⁸

c) Demokratický režim

V tomto režimu je místo a úloha policie ve společnosti vymezena na základě příslušných zákonů, které jsou schvalovány zákonodárným orgánem, který vzešel ze svobodných občanských voleb. Policie zde funguje jako odpolitizovaná státní složka udržující veřejný pořádek a ochraňující ústavní systém a práva všech občanů dané země, kteří si policii platí ze svých daní. Policie je součástí výkonné státní moci a podléhá celospolečenské kontrole, která zabezpečuje její fungování v rámci vymezených pravidel. Navíc ti, kteří policii kontrolují, sami podléhají demokratickému procesu.⁹

Skutečná policejní moc v každé společnosti, včetně demokratické, je podmíněna i množstvím proměnlivých veličin, které na druhé straně vytvářejí tolik potřebnou legitimitu policie tj. souhlas od občanů s policejní činností demokratického státu. Za tyto proměnlivé faktory se považují zejména:

- a) množství policistů, kteří připadají na hlavu obyvatelstva dané země;
- b) rozsah policejních oprávnění, např. pravomoc k zatčení, pravomoc k osobní prohlídce a to s písemným příkazem nebo bez něho, uvalení vazby, výslech, uvěznění či jiné omezení svobody člověka;
- c) určení mezí policejní činnosti, tzn. do jakého rozsahu je policie oprávněna jednat tajně a za jakých podmínek může vstupovat do soukromého života občanů
- d) ozbrojení neboli použití zbraní, tzn. kdy, jaké druhy a jakým způsobem je policista oprávněn použít zbraně při donucování k zachování práva a bezpečnosti občanů
- e) opatření k nápravě, tedy do jakého rozsahu obyvatelé směřjí a také do jakého rozsahu mohou dosáhnout nápravy (např. prostřednictvím soudu nebo

⁸ HEYWOOD, A. *Politologie*. 1. vyd. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2004. s. 413.

⁹ DANICS, S. *Výbrané problémy z politologie II*. 1. vyd. Praha : PA ČR, 2005. s. 93.

kontrolního orgánu) proti policejnímu důstojníkovi, který jedná doslova „nad jeho síly“, tj. který překračuje pravomoc, která je mu svěřena.¹⁰

2.3 Princip apolitičnosti ve výstavbě policie demokratického státu

Za apolitický lze považovat postoj institucí, díky kterým je vykonávána moc, tj. takový postoj, jehož cíl projevuje nezájem o politiku. Nicméně každá společenská změna má nějaké důsledky pro tyto instituce a může vést až k nezbytné revizi jejich struktur, a proto je možné politicky interpretovat postoj, který je sám o sobě apolitický. Z toho je možné vydedukovat, že každé společenské jednání nebo společenský postoj má také politický význam, a to v takovém smyslu, že zavedení institucí bere na vědomí a akceptuje je nebo naopak naznačuje evidentní míru kritičnosti k jejich zavedení. Z toho vyplývá, že nemusejí být podstatné rozdíly mezi těmi činy, které mají politický úmysl, a těmi, které mají toliko politické důsledky. Charakteristické například je, že postoje, jež obvykle pokládají opozici za něco, co je s vládnutím neslučitelné, neuznávají ani to, že by mohla existovat sdružení apolitická.¹¹

Policie vznikla a funguje jako mocenský nástroj vlády s tím, že může vystupovat jako nástroj politické represe a zvěle, nebo může být nástrojem, který se podílí na udržování veřejného pořádku. Způsob vystupování této mocenské složky závisí na vztahu, který má policie k politice. V rámci demokratického režimu platí, že policie by neměla svou činností, z jedné strany, zasahovat do politiky a ze strany druhé by neměla být politikou zneužívána či využívána. Policejní činnost by také měla být nadstranická a loajální vůči každé vládě a to bez ohledu na její stranickou příslušnost, pokud moc získala v demokratických a svobodných volbách. To, že policie bude v demokratické společnosti politicky neutrální, má zajistit právě princip apolitičnosti. Apolitičnost předpokládá, že policejní činnost je odpolitizována a realizována v duchu platných zákonů a na základě odbornosti a vysoké profesionální etiky, tzn., že policistům nepřísluší přijímat politická rozhodnutí (tj. nesmí se angažovat ve prospěch jakýchkoli ústavních a politických změn), ale pouze je prosazovat v rámci platných zákonů.¹²

¹⁰ SCRUTON, R. *Slovník politického myšlení*. 2. vyd. Brno : ATLANTIS, 1999. s. 104 - 105.

¹¹ Tamtéž. s. 14 - 15.

¹² DANICS, S. *Vybrané problémy z politologie II*. 1. vyd. Praha : PA ČR, 2005. s. 93.

Odborná literatura od R. Scrutona uvádí, že v dnešní době je alarmující skutečnost, když někteří policisté vidí v principu apolitičnosti alibi, jak se o politiku nezajímat vůbec.¹³

Moderní demokratická společnost, ať má zájem či nemá, tak se činnost policie, podílí na politice a na druhé straně je každý policista jejím objektem. Mezi každodenní práci policisty patří, že se svojí činností podílí na realizaci státní politiky v oblasti zajišťování veřejného pořádku. Z tohoto důvodu by se měl policista zajímat o politiku a měl by o ní něco vědět. Aby mohl v obecné rovině vyvodit, za jakých okolností a v jaké míře bude jeho práce potřeba, tak by měl znát současné problémy ve vnitřní politice a především si všimnout politicko-bezpečnostní situace, v níž policie funguje.¹⁴

Jinak řečeno, když se policista nebude zajímat o politiku, tak to neznamená, že se politika nebude zajímat o něj. Touto nečinností se sám policista připravuje o možnost využít svá základní práva, včetně práv politických. To, že policista je ze zákona omezen na právu sdružovat se v politických stranách a hnutích a v jejich prospěch vyvíjet jakoukoli činnost, která nesouvisí s výkonem jeho povolání, neznamená, že nemá svůj vlastní politický názor, který může svobodně vyjádřit při volbách. Krom aktivní stránky volebního práva může policista využít i jeho pasivní stránku, tj. ucházet se o přízeň voličů, ale jako nestranný kandidát, tj. třeba možnost kandidovat do Senátu České republiky jako nestraník. Spíš jde o teoretickou možnost než o praktickou realizaci pasivní stránky volebního práva. Rovněž když bude policista přítomen ve volebních komisích jako nezávislý, tak by nás jeho angažovanost neměla zaskočit, neboť je to možné aniž by porušoval zákon. Z uvedeného vyplývá, že by nebylo od věci princip apolitičnosti policie nahradit principem nadstranickosti, ve kterém je vymezení místa a úlohy policie v demokratickém státě srozumitelnější. Prostřednictvím nadstranickosti se uvolňuje prostor pro občanskou angažovanost policisty. Je tedy načase začít vnímat policistu jako občana v uniformě.¹⁵

To by bylo plně v kontextu s evropskou „Deklarací o policii“, ve které je kladen důraz na to, že policisté mají možnost vytvářet profesní organizace, být jejich členy a aktivně se podílet na jejich činnosti, jakož se účastnit činnosti dalších profesních organizací, což jim nesmí být nijak k újmě. V tomto směru se mohou naši policisté podílet na práci mezinárodní policejní asociace, známou pod zkratkou IPA – International Police Association. Rovněž se mohou angažovat v rámci profesních

¹³ SCRUTON, R. *Slovník politického myšlení*. 2. vyd. Brno : ATLANTIS, 1999. s. 14.

¹⁴ DANICS, S. *Vybrané problémy z politologie II*. 1. vyd. Praha : PA ČR, 2005. s. 94.

¹⁵ Tamtéž. s. 94.

odborů, kde by jim nic nemělo bránit v tom, aby tímto způsobem participovali na jednáních o postavení policisty v demokratickém státě.¹⁶

¹⁶ Tamtéž. s. 94.

3 ÚLOHY POLICIE V RÁMCI SPOLEČNOSTI

Od prapočátků civilizace, kdy se lidé rozhodli či byli násilně donuceni formovat se ve společnosti nikoli samovolně anarchistické, ale společnosti, kde je nutno dodržovat pravidla, bylo potřeba dodržování těchto pravidel kontrolovat a vynucovat a jejich porušení opět v rámci určitých mezí sankcionovat. Udržování určitého chodu společnosti bylo zajišťováno zpočátku víceméně pomocí fyzického násilí a postupně moderní demokratické vlády dospěly k modelu bezpečnostního sboru, který je součástí výkonné státní moci a je řádně za výkon své funkce placen.

Odborná literatura uvádí v zásadě tři podmínky, které formují i odlišné úlohy policie ve společnosti. Jedná se o následující tři odlišné přístupy formulování úloh policie v moderní společnosti:

- a) **liberální**
- b) **konzervativní**
- c) **radikální**

Liberální hledisko

Z liberálního hlediska je policie složkou v podstatě nestrannou, jejímž úkolem je bránit individuální práva a svobody občanů, a tím zachovávat veřejný pořádek. Podle názorů liberálů, působí policie v oblasti celkového konsensu a měla by se těšit z velkého potěšení u občanů, neboť ti by si měli být vědomi toho, že výkonem policejní činnosti se udržuje rovnováha společnosti a poskytuje se ochrana pro bezpečnost osob. Hlavní funkcí policie je tedy chránit občany mezi sebou navzájem, přičemž by se měly důsledně dodržovat bezpečnostní opatření vlády. Žádnou širší politickou funkci tento bezpečnostní sbor nemá.¹⁷

Konzervativní hledisko

Druhým postupem je konzervativní přístup, který zdůrazňuje roli policie při udržování autority státu a zajišťuje uplatnění pravomocí státu v celé společnosti. A právě tento názor, který vychází z pesimističtějšího pohledu na lidskou povahu, podtrhuje význam policie jako donucovací složky, jež mají schopnost zvládat společenské napětí a vypořádat se s narušováním veřejného pořádku. Policie je tedy

¹⁷ HEYWOOD, A. *Politologie*. 1. vyd. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2004. s. 410.

chápana, jako donucovací složka státu, která je součástí mechanismu politické kontroly.¹⁸

Radikální hledisko

Třetím a zároveň posledním přístupem je radikální, který přichází se značně kritičtějším postojem k policejní moci. Podle tohoto pohledu je policie prezentována jako nástroj útlaku, který je užíván spíše v zájmu vlády než lidu a který má sloužit spíše elitám, než masám. Marxistická varianta tohoto výkladu vnímá policii konkrétně jako ochránce a reprezentanta zájmu třídy kapitalistů.¹⁹

3.1 Úloha policie v rámci nedemokratických režimů

Mezi nedemokratické režimy patří totalitní státy, jejichž podstatou je vytvoření všemocného státu, který ovlivňuje všechny stránky lidské existence. Své přímé kontrole nepodřizuje jen ekonomiku, ale i školství, kulturu, náboženství, rodinný život atd. Příkladem totalitních států jsou hitlerovské Německo a stalinský Sovětský svaz, podobné charakteristické rysy však zřejmě vykazují i některé moderní režimy jako např. Irák za Saddáma Husajna. Hlavními pilíři těchto režimů jsou všezahrnující dohled, terorizující výkon policejních pravomocí a všudypřítomný systém ideologické manipulace a kontroly. V tomto smyslu totalitní státy zcela likvidují občanskou společnost a soukromou sféru života vůbec.²⁰

3.2 Úloha policie v rámci demokratického režimu

Na tomto místě bych ráda nastínila, jaké je postavení PČR v našem demokratickém státě a jaké jsou její úlohy ve společnosti.

Policie ČR je podřízena Ministerstvu vnitra ČR a její činnost je řízena Policejním prezídiem České republiky. Právní úprava policie prodělala s novým

¹⁸ Tamtéž. s. 410.

¹⁹ Tamtéž. s. 410.

²⁰ Tamtéž. s. 119.

zákonem podstatné změny a to i ve vymezení úkolů, které má Policie ČR plnit. Dřívější právní úprava o úkolech ozbrojeného bezpečnostního sboru, tedy o plnění úkolů policie, byla vymezena v zákoně č. 283/1991 Sb. Podle zákona **283/1991** Sb., lze konstatovat, že mezi prioritní úkoly policie patřilo zejména:

- a) Chránit bezpečnost osob a majetku
- b) Spolupůsobit při zajišťování veřejného pořádku, a byl-li porušen, činit opatření k jeho obnovení
- c) Odhalovat trestné činy a zjišťovat jejich pachatele
- d) Vést boj proti terorismu
- e) Zajišťovat ochranu státních hranic
- f) Odhalovat přestupky a v případě, kde to stanoví zákon, přestupky projednávat
- g) Konat vyšetřování o trestních věcech a zajišťovat ochranu státních hranic ve vymezeném rozsahu
- h) Zajišťovat ochranu ústavních činitelů ČR a dalších určených osob a objektů jako jsou např.: sídelní objekty Parlamentu prezidenta republiky, Ústavního soudu, Ministerstva zahraničních věcí atd.
- i) Dohlížet na bezpečnost a plynulost silničního provozu a spolupůsobit při jeho řízení
- j) Vyhlašovat celostátní pátrání, přitom je oprávněna zveřejňovat údaje nezbytné k identifikaci hledaných osob
- k) Požadovat vysvětlení od osoby, která může přispět k objasnění skutečností důležitých pro odhalení trestného činu nebo přestupku
- l) Plnit další úkoly stanovené zákonem o Policii ČR²¹

Úkoly, které má policie České republiky plnit, jsou v současné době vymezeny ve Sbírce zákonů č. **273/2008** o Policii České republiky. Roli policie provádějí příslušníci policie a zaměstnanci, kteří jsou zařazeni v policii. § 2 tohoto zákona označuje činnost policie za prokazování služeb veřejnosti a je povinna plnit úkoly podle trestního řádu a také další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti, které jsou jí svěřeny zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo

²¹MÍČIENKA, M. *Příruční slovník občana*. 1. vyd. Praha : SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, 2003. s. 137.

mezinárodními smlouvami, jež jsou součástí právního řádu. Povinností policie je zejména plnit tyto úkoly:

- a) **poskytovat ochranu pro bezpečnost osob**
- b) **chránit majetek a veřejný pořádek**
- c) **zamezit páchání trestných činů jejich předcházením²²**

Rolí policie, která se vztahuje k vynucování trestního práva, je zajišťování veřejného pořádku. Tato role patří mezi stránku její činnosti, se kterou je veřejnost zpravidla nejlépe obeznámena a převládá tomu, co si o policii myslí veřejnost: existence policie je proto, aby „bojovala se zločinností“. Je ovšem jasné, že zajišťování veřejného pořádku je něco zcela jiného dejme tomu na indickém venkově a v moderních městech jako jsou například Petrohrad, New York, nebo Paříž. V podstatě všechna veřejnost souhlasí s tím, že malá a relativně homogenní společenství jsou vyznačována značnou sebekontrolou. To se však mění ve chvíli, kdy se společnosti sociálně a kulturně fragmentarizují a kdy velké organizace depersonalizují vztahy a interakce. Ve 20. století vedlo rozšiřování industrializace ke sblížování organizace a postupů policie v různých částech světa. Policie se v dnešní době začíná všude setkávat s podobnými problémy: například jde o krádeže osobních aut, vloupání, porušování dopravních předpisů, pouliční zločinnost a organizovaný zločin.²³

Přesto se při zajišťování veřejného pořádku postupuje různě. Na jedné straně existuje idea činnosti policie v místech a na straně druhé existuje to, čemu se říká tzv. hašení (*fire brigade policing*).²⁴

Profesionálnost a zároveň výkonnost policejní práce, která je vstřícná k veřejnosti, opírající se o ochotu veřejnosti podílet se na věcech veřejných, představuje Community policing. Prevence kriminality, spolupráce Policie ČR se zainteresovanými orgány a veřejností při zajišťování bezpečnosti a zejména při předcházení trestné činnosti není v policejní práci ničím novým. Tradice četníků z dob první republiky, kdy byl policista pevnou a respektovanou součástí života obce nebo čtvrtě města, je toho konečně každý páteční večer na České televizi dobrým příkladem. Toto staronové pojetí policejní práce, které doplňuje a usnadňuje standardní policejní postupy, vychází zejména z následujících principů:

²² Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

²³ HEYWOOD, A. *Politologie*. 1. vyd. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2004. s. 411.

²⁴ Tamtéž. s. 411.

- Za bezpečnost a veřejný pořádek není odpovědna pouze policie, ale i celá veřejnost. Instituce a občané přijímají i díky tomuto policejnímu přístupu svůj díl odpovědnosti za kvalitu života v místě svého bydliště. Hodnoty aktivní občanské společnosti tak postupně nahrazují přetrvávající lhostejnost občanů k věcem veřejným.
- V okrsku vykonává pěší hlídku stále stejný policista, který se stará o jeho bezpečnost (občan osobně zná svého policistu).
- Policie vede své partnery ke společnému řešení trestné činnosti a současně usiluje o eliminaci příčin jejího výskytu (represi předchází prevence).
- Policie pravidelně informuje veřejnost o bezpečnostní situaci a při plánování své činnosti bere pravidelně v úvahu potřeby a očekávání občanů vyjádřené pravidelnými průzkumy spokojenosti.²⁵

V ideji činnosti policie v místech se spoléhá na to, že je policie v místech ústavičně přítomna, aby zajistila spolupráci a podporu veřejnosti při vyšetřování trestné činnosti a přispívala k formování postojů a hodnot, které pomáhají především k předcházení porušování práva. Spojené království s jeho koncepcí „strážníka na pochůzce“ bylo tradičním vzorem. Tento systém byl dále rozpracován zejména v Japonsku. Od Japonského policisty je očekáváno, že bude znát rodiny a navštěvovat je. Dále se očekává, že bude znát pracoviště ve svém obvodu, bude přítomen na strážnicích v obytných čtvrtích, tak i v policejních budkách. Úspěšnost této metody je dána tím, že policisté jsou váženými členy místní společnosti a že veřejnost souhlasí s tím, že bude soustavně sledována. Tlak na efektivitu a snižování nákladů vedl k tomu, že tento druh policejní činnosti ve Spojeném království v 60. a 70. letech slábl. V 80. letech, byl znovu v omezeném měřítku zaveden, i přesto, že panovaly nepokoje ve městech.²⁶

Takové „hašení“ čili reaktivní policejní práce vyžaduje přijetí tvrdších, dokonce polovojských metod a je kladen větší důraz na výzbroj a technologii. Tento přístup byl evidentně přijat v totalitních a autoritářských státech, do určité míry se však s ním můžeme setkat i v liberálních demokraciích, které čelí nárůstu extremismu a terorismu. Tento termín se tedy vyznačuje schopností policie reagovat na protiprávní jednání poté, co k němu dojde. Doufá se, že k prevenci zločinnost přispěje efektivita policejní reakce. Například v New Yorku jsou policisté, k odstrašení potenciálního pachatele, vyzbrojeni

²⁵ *Community policing : Co je to Community policing* [online]. 2010 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/co-je-to-community-policing.aspx>>.

²⁶ HEYWOOD, A. *Politologie*. 1. vyd. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2004. s. 411.

obušky a velkorážními pistolemi. Káhirští policisté mají pušky nebo samopaly, Pařížští jsou vybaveni obuškami, neprůstřelnými vestami a poloautomatickými malorážními pistolemi.²⁷

²⁷ Tamtéž. s. 411.

4 ORGANIZAČNÍ ČLENĚNÍ POLICIE ČR

4.1 Policejní prezídium

Činnost policie řídí Policejní prezídium, v jehož čele stojí policejní prezident, který je jmenován ministrem vnitra. V současné době zastává post policejního prezidenta Petr Lessy, kterého 24. ledna 2011 jmenoval ministr vnitra Radek John.²⁸

Policejní prezident je odpovědný ministru vnitra a to za řízení policie a je představeným všech policistů. Mezi výjimky patří například policisté zařazení k plnění úkolů na Policejní akademii České republiky, které řídí rektor této vysoké školy, nebo policisty povolané k plnění úkolů na Ministerstvu vnitra. V rámci policejního prezidia, které má sídlo v hlavním městě Praha, jsou zřízeny odborné útvary, které plní specifické policejní činnosti. Tyto útvary řídí jednotliví ředitelé a na řízení se v mezích své působnosti podílejí vedoucí policisté a vedoucí zaměstnanci policejního prezidia.²⁹

„Členění policejního prezidia:

- Policejní prezident

- Kancelář policejního prezidenta

- *Preventivně informační odbor*
- *Odbor specializovaných činností:*
 - *Oddělení strategického plánování*
 - *Oddělení krizového řízení*
 - *Bezpečnostní oddělení*
 - *Oddělení správy a kontroly osobních údajů*
 - *Archiv Policie České republiky*
- *Odbor mezinárodních vztahů*
- *Analyticko - legislativní odbor*
- *Odbor ostrahy objektů a speciálních přeprav*
- *Hudba Hradní stráže a Policie ČR*

- Náměstek policejního prezidenta pro vnější službu

²⁸ *Policie České republiky* [online]. 1.4.2011 [cit. 2011-03-07]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Policie_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky>.

²⁹ MATES, P. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. Praha: Linde Praha, a.s., 2009. s. 23.

- Ředitelství služby pořádkové policie
- Ředitelství služby dopravní policie
- Ředitelství služby pro zbraně a bezpečnostní materiál
- Operační odbor

- Náměstek policejního prezidenta pro Službu kriminální policie a vyšetřování

- Kancelář NPP pro SKPV
- Centrála informatiky a analytických procesů
- Úřad služby kriminální policie a vyšetřování

- Náměstek policejního prezidenta pro ekonomiku

- Odbor specializovaných činností
- Finanční odbor
- Odbor správy majetku
- Odbor veřejných zakázek
- Kancelář projektů a evropských fondů
- Správa logistického zabezpečení

- Úřad vnitřní kontroly

- Ředitelství pro řízení lidských zdrojů³⁰

4.2 Policejní útvary s celostátní působností

Součástí útvaru s celostátní působností je:

Kriminalistický ústav Praha

Vyznačuje se působností na celém území České republiky specializující se na výkon kriminalisticko-technické a znalecké činnosti v oborech chemie, elektrotechnika, kriminalistika, strojírenství a písmoznalectví.³¹

³⁰Policejní prezidium České republiky [online]. 2010 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/policejni-prezidium-ceske-republiky-459897.aspx>>.

Letecká služba

Jejím primárním úkolem je pohotovostní zajištění policejních akcí na záchranu života či odvrácení hrozícího nebezpečí, pátrání po pohřešovaných osobách, nebezpečných pachatelích a pachatelích závažných trestných činů.³²

Letecká služba provádí jak lety hlídkové, tak i lety průzkumné a to za účelem například ostrahy státních hranic, pátrání po odcizených motorových vozidlech. Tyto lety jsou také spojeny s dopravním průzkumem a řízením dopravy či s hledáním důkazů a pořizováním dokumentace při objasňování trestných činů.³³

V rámci služby policie veřejnosti se policejní vrtulníky podílejí na provozu letecké záchranné služby, na realizaci transplantačního programu a na návratu postižených ze zahraničí. Provádějí záchranné a přepravní lety při velkých požárech, záplavách a jiných katastrofách.³⁴

Národní protidrogová centrála SKPV

Hlavním úkolem je vyhledávat, odhalovat a vyšetřovat trestnou činnost na úseku nedovolené výroby a obchodu s omamnými a psychotropními látkami a jedy, zejména v jejich organizovaných a mezinárodních formách. Podílí se na tvorbě a realizaci národní strategie protidrogové politiky a v preventivní oblasti vytváří projekty zaměřené na vzdělávání odborné veřejnosti a nespécifickou primární prevenci.³⁵

Služba cizinecké policie

Patří mezi další složku Policie ČR, která má působnost na celém území České republiky. Plní úkoly související s povolováním vstupu a pobytu cizinců na území České republiky, odhalováním nelegální migrace, uplatňováním represivních opatření vůči cizincům zdržujícím se na území České republiky v rozporu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších zákonů, plněním úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv a přímo použitelných právních předpisů Evropského společenství a řešení trestné

³¹ *Policie České republiky – Kriminální ústav Praha* [online]. 2010 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/o-nas-56.aspx>>.

³² *Policie České republiky - Letecká služba* [online]. 2010 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/policie-ceske-republiky-letecka-sluzba-824129.aspx>>

³³ Tamtéž.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ *Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. 2010 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/vitejte-na-strankach-narodni-protidrogove-centraly-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-policie-ceske-republiky.aspx>>.

činnosti spáchané v souvislosti s překračováním státních hranic a s přeshraniční trestnou činností.³⁶

Útvar rychlého nasazení

Je specifickým policejním útvarem určeným zejména pro boj proti terorismu. Působí na celém území České republiky. Je přímo podřízen policejnímu prezidentovi. O vysílání útvaru rozhoduje policejní prezident se souhlasem ministra vnitra. O nasazení útvaru rozhoduje velitel oprávněný nařídít provedení zákroku pod jednotným velením. V souladu s vymezenou působností provádí útvar služební zákroky proti teroristům, únoscům osob a dopravních prostředků, nebezpečným pachatelům organizované trestné činnosti a pachatelům zvláště závažných úmyslných trestných činů, zejména při jejich zadržení. Ve své činnosti je ze zákona zaměřena na provádění zákroků v případech zadržování rukojmích, únosů osob a dopravních prostředků a proti zvláště nebezpečným pachatelům, převážně v souvislosti s organizovaným zločinem. Jednotka udržuje pravidelné pracovní kontakty se svými protějšky v Evropě a USA.³⁷

Úřad dokumentace a vyšetřování zločinu komunismu SKPV

Hlavním úkolem je odhalování a stíhání trestných činů, které nebyly z politických důvodů pravomocně rozhodnuty a které byly spáchané v období mezi 25. únorem 1948 a 29. prosincem 1989.³⁸

Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV

Tento útvar si za cíl kladl vytvoření vysoce specializované, odborně zdatné, maximálně flexibilní, mobilní a morálně silně odolné policejní složky zaměřené na boj s nejnebezpečnějšími formami korupce a závažné hospodářské a finanční kriminality, za pečlivého využívání kriminálního zpravodajství jako základní metody vysoce profesionálního získávání a zpracování operativních informací, jejich rozboru a následného využití pro rozhodovací proces státních orgánů v oblasti předcházení ekonomické kriminalitě, účinný a kvalitní průběh a výstup v oblasti trestního řízení,

³⁶ *Policie České republiky – Služba cizinecké policie* [online]. 2010 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/o-nas-831034.aspx>>.

³⁷ *Policie České republiky - Útvar rychlého nasazení* [online]. 2010 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/utvar-rychleho-nasazeni-policie-ceske-republiky-utvar-rychleho-nasazeni.aspx>>.

³⁸ *Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu* [online]. 2010 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/urad-dokumentace-a-vysetrovani-zlocinu-komunismu-679905.aspx>>.

zajištění co největšího objemu výnosů ze závažné trestné činnosti a majetku pachatelů pro náhradu škod a případný trest propadnutí majetku nebo věci.³⁹

Útvar pro odhalování organizovaného zločinu SKPV

Tento útvar je v boji s organizovaným zločinem jedním z partnerů odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra. Má podíl na tvorbě koncepčních materiálů a konkrétních návrhů opatření, které vedou k zefektivnění boje s organizovaným zločinem. Jeho posláním je získávání, soustředování, uchovávání, rozbor a využívání informací důležitých pro boj s organizovaným zločinem, odhalování, vyšetřování a zjišťování pachatelů TČ, šetření, prověřování a vyšetřování trestných činů.⁴⁰

Útvar pro ochranu prezidenta ČR

Tento útvar zajišťuje osobní a epizodickou ochranu a bezpečnostní ochranu a přepravu prezidenta, jeho manželky a dalších chráněných osob a zajišťuje ochranu jejich sídel a objektů, kde pobývají. Dále zajišťuje osobní a epizodickou ochranu a bezpečnostní přepravu osob, kterým je po dobu jejich pobytu na území České republiky poskytována ochrana podle mezinárodních dohod. V souvislosti s ochranou prezidenta organizuje bezpečnostní akce, ve spolupráci s Kanceláří prezidenta republiky a Vojenskou kanceláří prezidenta republiky plní úkoly v oblasti příprav činnosti útvaru za krizových situací, včetně stavu ohrožení státu a válečného stavu, ve vymezeném rozsahu se podílí na vzdělávání a speciálním výcviku příslušníků PČR a zaměstnanců PČR a významně se podílí i na ochraně veřejného pořádku a bezpečnosti Pražského hradu.⁴¹

Útvar pro ochranu ústavních činitelů

Jedná se o útvar zajišťující osobní a epizodickou ochranu a bezpečnostní dopravu důležitých osob. Hovoří se o trvale chráněné ústavní činitele ČR, osobní a epizodickou ochranu a bezpečnostní dopravu osob, kterým je po dobu jejich pobytu na území České republiky poskytována ochrana podle mezinárodních dohod. Útvar zajišťuje ochranu diplomatických objektů, zastupitelských úřadů, chráněných objektů

³⁹Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV [online]. 2010 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/uokfk-skpv-utvar-odhalovani-korupce-a-financni-kriminality-skpv.aspx>>.

⁴⁰Činnost útvaru a jeho úkoly [online]. 2010 [cit. 2011-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/cinnost-utvaru-a-jeho-ukoly.aspx>>.

⁴¹Útvar pro ochranu prezidenta České republiky [online]. 2010 [cit. 2011-03-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/utvar-pro-ochranu-prezidenta-ceske-republiky.aspx>>.

a prostorů zvláštního významu pro vnitřní pořádek a bezpečnost, které schválila vláda - Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, Senátu Parlamentu ČR, Ústavního soudu ČR, Úřadu vlády ČR, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva vnitra a dalších. V souvislosti s ochranou chráněných osob organizuje opatření k zajištění bezpečnosti osob a objektů.⁴²

Útvar speciálních činností SKPV

Tento samostatný celorepublikový útvar vznikl 15. ledna 2001 a je profesionální servisní složkou Policie České republiky, která poskytuje své služby dvěma okruhům klientů:

- Osobám ohroženým v souvislosti s trestním řízením může poskytovat zvláštní ochranu a pomoc. Útvar také metodicky řídí provádění krátkodobé ochrany a ve výjimečných případech ji rovněž může poskytovat.
- Ostatním policejním útvarům nabízí své služby v trestním řízení a to použitím agenta, prováděním předstíraného převodu a opatřováním krycích dokladů.⁴³

Útvar zvláštních činností SKPV

Je útvarem Policie České republiky, který v souladu s příslušnými ustanoveními trestního řádu, zákona o Policii České republiky a dalších právních předpisů provádí ve prospěch oprávněných bezpečnostních subjektů odposlech a záznam telekomunikačního provozu, sledování osob a věcí a další specializované úkony. Kromě výkonných pravomocí má útvar i metodickou působnost v problematice sledování osob a věcí a v souladu s interními akty řízení policejního prezidenta řídí a technicky zajišťuje činnost systému centralizované ochrany. Vzhledem k výlučné působnosti v oblasti odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu má nezastupitelnou roli při soustředování podkladových údajů pro zpracování pravidelné statisticko-analytické zprávy.⁴⁴

⁴²Útvar pro ochranu ústavních činitelů [online]. 2010 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/utvar-pro-ochranu-ustavnich-cinitelu-19.aspx>>.

⁴³Útvar speciálních činností služby kriminální policie a vyšetřování [online]. 2010 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/utvar-specialnich-cinnosti-skp-utvar-specialnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani.aspx>>.

⁴⁴Útvar zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování [online]. 2010 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/utvar-zvlastnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-716842.aspx>>.

4.3 Policejní útvary s územně vymezenou působností

Zákon zřizuje 14 krajských ředitelství policie, jejichž územní obvody odpovídají územním obvodům čtrnácti krajů naší republiky.

Dříve bylo **8 krajských ředitelství**:

- Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy
- Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje
- Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje
- Krajské ředitelství policie Severočeského kraje
- Krajské ředitelství policie Severomoravského kraje
- Krajské ředitelství policie Středočeského kraje
- Krajské ředitelství policie Východočeského kraje
- Krajské ředitelství policie Západočeského kraje

K 1. 1. 2010 vzniklo **14 krajských ředitelství**, kterými jsou:

- Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy se sídlem v Praze
- Krajské ředitelství policie Středočeského kraje se sídlem v Praze
- Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje se sídlem v Českých Budějovicích
- Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje se sídlem v Plzni
- Krajské ředitelství policie Karlovarského kraje se sídlem v Karlových Varech
- Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje se sídlem v Ústí nad Labem
- Krajské ředitelství policie Libereckého kraje se sídlem v Liberci
- Krajské ředitelství policie Královéhradeckého kraje se sídlem v Hradci Králové
- Krajské ředitelství policie Pardubického kraje se sídlem v Pardubicích
- Krajské ředitelství policie kraje Vysočina se sídlem v Jihlavě
- Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje se sídlem v Brně⁴⁵

⁴⁵ *Policie České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>>.

Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy je jedním z útvarů s územně vymezenou působností. V čele stojí ředitel a jeho náměstci pro Službu kriminální policie a vyšetřování, vnější službu a ekonomiku, kterým podléhají útvary s celoměstskou působností. Působí zde i ředitel pro řízení lidských zdrojů. Krajské ředitelství se dále dělí na čtyři Obvodní ředitelství Policie ČR Praha I - IV.

Útvary s celoměstskou působností:

- integrované operační středisko
- pohotovostní motorizovaná jednotka
- speciální pořádková jednotka
- zásahová jednotka
- odbor služby pořádkové policie
- oddělení služební kynologie
- oddělení služební hipologie
- oddělení doprovodů vlaků
- poříční oddělení
- oddělení Metro
- pohotovostní a eskortní oddělení
- odbor služby dopravní policie
- odbor služby pro zbraně a bezpečnostní materiál
- služba kriminální policie a vyšetřování⁴⁶

Charakteristika vybraných útvarů s celoměstskou působností:

Integrované informační středisko

Jde o samostatný organizační článek krajského ředitelství pro organizování, řízení a koordinaci výkonu služby na celém území hl. m. Prahy a je základním článkem součásti Integrovaného záchranného systému na území hl. m. Prahy. Na tísňovou linku 158 přijme denně několik tisíc telefonátů. V případě potřeby, vysílá na místo hlídku pohotovostní motorizované jednotky nebo jiný útvar. Soustřeďuje a předává informace o bezpečnostní situaci, které vyhodnocuje a následně poskytuje objektivní údaje pro

⁴⁶ *Policie České republiky – KŘP hlavního města Prahy : Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy* [online]. 2010 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-policie-hlavniho-mesta-prahy-105862.aspx>>.

rozhodovací činnost ředitele a vedení krajského ředitelství, nebo odborných pracovníků po jednotlivých liniích činnosti (vnější služby, služby kriminální policie a vyšetřování) a obvodních ředitelství Praha I - IV.⁴⁷

Zásahová jednotka

Zasahuje proti agresivním, nebezpečným nebo ozbrojeným pachatelům. Rovněž poskytuje pomoc ostatním policejním útvarům při zakročení proti zvláště agresivním nebo ozbrojeným osobám a i útvarům v jednotlivých krajích České republiky z důvodu maximálního utajení některých akcí.⁴⁸

Služba pořádkové policie

Připravuje materiály pro zpracování zpráv a jejich vyhodnocení z oblasti služby pořádkové a železniční policie. V této oblasti dále provádí kontrolní, koordinační a metodickou činnost. Sleduje, vyhodnocuje a podává ve stanovenou dobu zprávy o stavu použití donucovacích prostředků a zbraní u organizačních článků krajského ředitelství.⁴⁹

Oddělení služební kynologie

Po celém území hlavního města Prahy používají policisté ČR speciálně vycvičené služební psy, a to při pátrání po pachatelích trestné činnosti. Tito vycvičení psi, jejichž nejčastějším plemenem je německý ovčák, se uplatňují na úseku: metody pachové identifikace, vyhledávání výbušnin a nástražných výbušných systémů, stopování a pátrání po pachatelích z místa trestného činu, vyhledávání omamných a psychotropních látek, vyhledávání palných zbraní a jejich komponentů atd.⁵⁰

Oddělení doprovodů vlaků

Plní speciální úkoly Policie České republiky ve vlacích, stanicích, depech a ostatních zařízeních Českých drah. Spolupůsobí při zajišťování bezpečnosti a plynulosti železničního provozu a provádí doprovody vlaků a zásilek na celém území České republiky. Koná také zákroky proti zlodějům, kteří okrádají spící nebo nepozorné cestující.⁵¹

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ Tamtéž.

Služba dopravní policie

Dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu a v oblasti těchto činností provádí i měření rychlosti, revize nákladních vozidel, zajišťují doprovody zejména státních návštěv a podílí se na přemístění finanční hotovosti po celém území ČR. Na celém území hlavního města Prahy zpracovávají dopravní nehody bez následků na životě a zdraví, ale i nehody, při kterých dojde k usmrcení nebo zranění osoby, při kterých je řidič pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek a nehody, při kterých je podezření na technické poškození vozidla.⁵²

Služba kriminální policie a vyšetřování

Vyšetřuje, odhaluje trestné činy a zajišťuje jejich pachatele, pátrá po hledaných osobách a věcech.⁵³

⁵² Tamtéž.

⁵³ Tamtéž.

5 MOŽNOSTI KONTROLY POLICIE V RÁMCI DEMOKRATICKÉHO REŽIMU

Skoro každý člověk má něco, co si chce nechat pro sebe. Proto i naše ústava chrání soukromí, listovní tajemství a podobné věci. Ve veřejných věcech je tomu ale jinak. Některé se jistě musí utajovat, ale jsou to jen ty, u nichž to stanoví zákon a tím je policie.⁵⁴

5.1 Legislativní cesta

Zákonodárny orgán schvaluje bezpečnostní politiku státu a taktéž schvaluje zásady bezpečnostní doktríny, které mají výrazný vliv na postavení a úlohu policie v demokratické společnosti. Zároveň přijímá a mění zákony, které ovlivňují život policie ve společnosti a stanovuje pravidla jejího použití, dále celý systém přípravy a zabezpečení jejich příslušníků.⁵⁵

5.2 Cesta rozpočtem

V demokratickém režimu je to jedna z hlavních pák omezování a kontroly policie ze strany občanů. O výši policejního rozpočtu rozhodují zástupci lidu, kterými jsou poslanci. Tím je dána i průhlednost tohoto rozpočtu a je významným faktorem, mající u občanské společnosti značnou váhu. Tato rovina kontroly zabezpečuje, že demokratický stát si může dovolit jen takovou policii, na kterou má dostatek financí. Znamená to tedy, že samotná policie má zájem na objektivní informaci o jednotlivých položkách svého rozpočtu, neboť si je vědoma, že na nejasné nebo sporné projekty nebudou finance uvolněny. Na druhé straně zase daňový poplatník poměrně přesně ví, do čeho peníze investoval.⁵⁶

⁵⁴ SOKOL, J. *Občanské minimum*. 1. vyd. Praha : TAURIS, 2002. s. 118.

⁵⁵ DANICS, S. *Vybrané problémy z politologie II*. 1. vyd. PRAHA : PA ČR, 2005. s. 95.

⁵⁶ Tamtéž. s. 96.

5.3 Cestou skrze ministra vnitra

Kontrolním útvarům ministerstva je inspekce ministra vnitra. Jeho úkolem je odhalovat a prověřovat skutečnosti, zda byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je příslušník Policie ČR. Inspekce Policie České republiky v rámci své působnosti zejména provádí operativně pátrací činnosti a zjišťuje, zda se policisté nebo zaměstnanci Policie ČR nedopustili trestného činu. Vyřizuje ve své působnosti např. petice nebo stížnosti na policisty, povolané k plnění úkolů v ministerstvu, policejního prezidenta a jeho náměstky, ředitele středních policejních škol ministerstva, pokud jsou policisty, podílí se na tvorbě a realizaci koncepce a programů předcházení a odhalování trestné činnosti páchané policisty.⁵⁷

V čele stojí ředitel inspekce, kterého jmenuje po projednání ve výboru Poslanecké sněmovny, příslušném ve věcech bezpečnosti, vláda. Z výkonu své funkce je ředitel odpovědný vládě, která ho též odvolává. V inspekci působí příslušníci Policie České republiky, kteří jsou povoláni k plnění úkolů v ministerstvu a zaměstnanci zařazení v inspekci.⁵⁸

Tato kontrola je tedy prováděna prostřednictvím ministra vnitra, který nese politickou odpovědnost za fungování policie. A parlament nebo konkrétně Výbor pro obranu a bezpečnost si ministra vnitra může kdykoliv pozvat, aby poslancům sdělil, jak policie v našem státě funguje, nebo jaké problémy právě řeší. To znamená, že ministr vnitra je povinen skládat poslancům účty z činnosti svého resortu, kam spadá policie.⁵⁹

5.4 Cestou parlamentního výboru pro bezpečnost a ochranu

Předposlední kontrola je vykonávána prostřednictvím parlamentního výboru pro bezpečnost a ochranu neboli svým, vlastním orgánem. Nezabývá se pouze kontrolou policejních sil, ale mimo jiné provádí kontrolu nad bezpečnostními silami. Pracuje podle svého vlastního scénáře a využívá k tomu své prostředky, čímž doplňuje

⁵⁷ *Odbory : Inspekce Policie České republiky* [online]. 27.10.2010 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/inspekce-ministra-vnitra.aspx>>.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Tamtéž.

informační bázi parlamentu o nezávislé poznatky a objektivizuje jeho rozhodnutí ve vztahu k policii a k bezpečnostním sborům vůbec.⁶⁰

5.5 Cestou ombudsmana

V našem státě mohou občané ke kontrole Policie ČR využít také služby veřejného ochránce práv. Veřejný ochránce práv, často označovaný také jako ombudsman, je osoba, která je zákonem pověřena působit v zájmu ochrany osob před jednáním úřadů nebo naopak před jejich nečinností, a tím přispívat k ochraně základních práv a svobod.⁶¹

Při své činnosti však není na tyto podněty nebo stížnosti vázán a může svoji činnost provádět i z vlastní iniciativy. Jako jistou slabinu této instituce lze spatřovat ve skutečnosti, že ombudsman nevydává státem vynutitelné rozhodnutí, ale vydává doporučení. Zajímavým jevem je, že jeho doporučení bývají v praxi vesměs respektována a vedou k následné nápravě.⁶²

Jmenován je zpravidla parlamentem. Je nestranný, nezávislý a jeho závěry mají pouze doporučující povahu. Instituce ombudsmana vznikla v roce 1890 ve Švédsku a v řadě demokratických států byla přijata ve 20. století. V roce 2000 začal tento úřad fungovat v České republice.⁶³

Českým veřejným ochráncem byl od roku 2000 až do své smrti v květnu 2010 **Otakar Motejl**. Ten funkci zastával ve svém druhém, tedy v konečném funkčním období. V září 2010 byl novým ombudsmanem zvolen bývalý ústavní soudce Pavel Varvařovský. Samotný úřad byl zřízen na základě zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv. Jeho sídlem se stalo stejně jako v případě jiných právních institucí Brno.⁶⁴

⁶⁰ DANICS, S. *Vybrané problémy z politologie II*. 1. vyd. PRAHA : PA ČR, 2005. s. 96.

⁶¹ MIČIENKA, M. *Příruční slovník občana*. 1. vyd. PRAHA : SOCIOLOGICKÉ, 2003. s. 233.

⁶² SEDLÁČEK, S. *Obecné správní právo*. PRAHA : WOLTERS KLUWER, 2009. s. 368.

⁶³ BULISOVÁ, J. *Ottova všeobecná encyklopedie*. Praha : Ottovo nakladatelství, s. r. o., 2003. s. 164. ISBN 80-7181-947-6.

⁶⁴ KONEČNÁ, P. *Ombudsman : Veřejný ochránce práv ombudsman* [online]. 2011 [cit. 2011-06-01]. Dostupné z WWW: <<http://tema.novinky.cz/ombudsman>>.

6 FUNGOVÁNÍ PČR

6.1 Mezinárodní spolupráce Policie ČR

Dnes se často apeluje na zkvalitnění a zároveň rozšíření policejní spolupráce jakožto logického důsledku našeho vstupu do EU, ale i hrozeb vyplývajících z rostoucí kriminality a mezinárodního terorismu. Avšak bezpečnostní politika a policejní spolupráce ve věcech trestních jsou těmi oblastmi, které členské státy EU zatím nehodlají podřídít komunitárním rozhodovacím pravidlům. Není divu, vždyť tyto mocenské orgány dodávají vážnost suverenitě státu.⁶⁵

Evropská unie je složena ze třech pilířů:

1. Evropská společenství
2. Společná zahraniční a bezpečnostní politika
3. Spolupráce v oblastech justice a vnitra

Policejní spolupráce je tedy druhou rozhodovací oblastí revidovaného třetího pilíře Evropské unie a je upravena ve Smlouvě o EU. Společné postupy v této oblasti zahrnují následující formy:

- operativní spolupráci celních orgánů, příslušných vnitrostátních orgánů včetně policie a dalších donucovacích orgánů členských států při předcházení, odhalování a objasňování trestné činnosti
- shromažďování, uchovávání, zpracování, rozbor a výměnu příslušných předpisů o ochraně osobních údajů
- spolupráci a společné iniciativy v oblasti vzdělávání, výměny styčných důstojníků, služebních pobytů, nasazení prostředků a forenzního výzkumu
- společné vyhodnocování jednotlivých kriminalistických metod při odhalování závažných forem organizované trestné činnosti.⁶⁶

Cílem policejní spolupráce, podle Akčního plánu v Amsterodamské smlouvě, je poskytnout osobám vysokou úroveň ochrany na území Evropské unie. K naplnění tohoto cíle je potřeba podporovat rodící se spolupráci mezi policejními a soudními orgány a zejména pak definovat vztahy mezi Europolem a soudními orgány, včetně

⁶⁵ DANICS, S. *Politologické problémy světové politiky III*. 2. vyd. Praha : PA ČR, 2009. s. 54.

⁶⁶ PIKNA, B. *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*. PRAHA : Ústav mezinárodních vztahů, 2001. s. 67.

vytvoření rámcových podmínek pro uskutečnění společného vyšetřování trestních kauz.⁶⁷

V souvislosti se třetím pilířem byly zřízeny agentury, které napomáhají státům EU ve spolupráci v boji proti mezinárodnímu organizovanému zločinu.

Mezi tyto agentury patří:

a) Evropská jednotka pro soudní spolupráci (Eurojust)

b) Evropská policejní akademie (CEPOL)

c) Evropský policejní úřad (Europol)⁶⁸

§ 89 zákona č. 273/2008 Sb. ukládá policii dva základní úkoly, mezi které se řadí ochrana bezpečnosti a ochrana veřejného pořádku. Spolupráce mezi státy je na tomto úseku plně nezbytná. Tato mezinárodní spolupráce nabývá na stále větším významu zejména vzhledem k narůstající internacionalizaci zločinu, obchodu s drogami v zahraničí, mezinárodnímu terorismu a organizovanému zločinu. Podle nového zákona o policii, je také nutné přihlídnout k tomu, že se Česká republika stala členem EU a vstoupila do Schengenského prostoru.⁶⁹

Na tyto skutečnosti reaguje nový zákon o policii, který stanoví základní rámec spolupráce a stanoví, se kterými organizacemi, při plnění úkolů, Policie ČR spolupracuje. Jedná se o mezinárodní spolupráci mezi: Interpolem, Evropským policejním úřadem, příslušnými orgány a institucemi Evropské unie a jejích členských států a s jinými mezinárodními organizacemi, zahraničními bezpečnostními sbory a dalšími příslušnými zahraničními subjekty.⁷⁰

⁶⁷Tamtéž. s. 68.

⁶⁸DUŠEK, J. *Historie a organizace Evropské unie*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2007. s. 170-171.

⁶⁹*Prezentace Policie ČR* [online]. 2008 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/policie/prezentace/omps.html>>.

⁷⁰Tamtéž.

V této kapitole se věnuji vymezením a popisem čtyř mezinárodních organizací.

6.1.1 Interpol

Oficiální název organizace se nejčastěji vyskytuje v anglické podobě ICPO - International Criminal Police Organization, dále pak v podobě francouzské či španělské OIPC - Organization Internationale de Police Criminelle, Organización Internacional de Policía Criminal. Interpol patří mezi největší policejní organizaci na světě, zabezpečující policejní spolupráci mezi svými smluvními státy v oblasti kriminálně-policejní. K únoru 2011 je 188 členských států.⁷¹

K založení organizace došlo v roce 1923 ve Vídni, kde byla zřízena rozsáhlá kartotéka zločinců. U vzniku Interpolu tehdy stálo i Československo, které se až do druhé světové války aktivně podílelo na jeho chodu. V roce 1952 ukončilo Československo z politických důvodů své členství. K obnovení došlo až za ČSFR v roce 1990.⁷²

Hlavním cílem této organizace je vést boj proti trestné činnosti. Jde o zabezpečení spolupráce mezi členskými státy, které si navzájem pomáhají při potírání zločinu, zejména při pronásledování, vyhledávání a zatýkání pachatelů trestných činů při plném respektování priorit zákonodárství té či oné země a jejich závazků plynoucích z mezinárodních smluv.⁷³

Interpol funguje 24 hodin denně, 365 dní v roce. Má své ústředí ve francouzském Lyonu. Tam také od roku 1989 sídlí generální sekretariát, který je jeho nejvyšší představitelem. Správními orgány jsou Výkonný výbor a Valné shromáždění. Ke své činnosti využívá čtyř oficiálních jazyků: angličtina, francouzština, španělština a arabština.⁷⁴

„V souladu se Statutem Interpolu je hlavním úkolem zabezpečování spolupráce členských států v boji proti trestné činnosti při plném respektování priorit národního zákonodárství té či oné země a jejich závazků plynoucích z mezinárodních smluv.“⁷⁵

⁷¹Interpol : Národní ústředna Interpolu [online]. 2010 [cit. 2011-02-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/narodni-ustredna-interpolu.aspx>>.

⁷² LANG, V. Interpol [online]. 2011 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://tema.novinky.cz/interpol>>.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵Interpol : Národní ústředna Interpolu [online]. 2010 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/narodni-ustredna-interpolu.aspx>>.

Od 16. prosince 1992 začala fungovat Pražská pobočka Interpolu. Zaměřuje se na zajišťování a zlepšování co nejširší vzájemné spolupráce všech institucí prosazujících právo v rámci limitů národních zákonů při dodržování Všeobecné deklarace lidských práv. Zabývá se například získáváním a předáváním informací k případům kriminálního charakteru, pátráním po osobách a věcech, předáváním pachatelů do zahraničí i poradenskou činností v oblasti mezinárodní policejní spolupráce.⁷⁶

Jako další oblasti, v nichž Interpol Praha působí, můžeme uvést boj proti mezinárodnímu terorismu, nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, mezinárodnímu organizovanému zločinu, únosům osob, padělání peněz a dokumentů, finanční kriminalitě, nelegálnímu obchodu se zbraněmi, výbušninami, štěpnými a radioaktivními materiály. Interpol Praha zajišťuje pátrání po osobách a věcech a organizuje mezinárodní spolupráci a pomoc při identifikaci mrtvol, částí lidského těla a kosterních nálezů neznámé totožnosti.⁷⁷

6.1.2 Europol

Europol (Evropský policejní úřad) je právnickou osobou, ale nemá žádné nadstátní výkonné pravomoci a funguje na základě spolupráce mezi vládami. Jeho plnoprávními členy mohou být pouze členské státy EU.⁷⁸

O zřízení Evropského policejního úřadu, jehož sídlem je Haag, rozhodla Maastrichtská smlouva. Úmluva o jeho založení byla podepsána členskými státy a to v roce 1995. V roce 1996 byla potvrzena pravomoc Soudního dvora Evropského společenství k její interpretaci a tím otevřena cesta k její ratifikaci členskými státy. Platnost nabyla 1. října 1998.⁷⁹

Orgány Europolu jsou tvořeny správní radou, ředitelem, kontrolorem financí a finančním výborem. Každá země EU je povinna určit svou národní jednotku

⁷⁶ LANG, V. *Interpol* [online]. 2011 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://tema.novinky.cz/interpol>>.

⁷⁷ Píkna, B. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu*. Praha: Linde, 2007. s. 311.

⁷⁸ PÍKNA, B. *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2001. s. 68.

⁷⁹ GREGER, P. *Co je to, když se řekne Evropská unie*. Praha: Centrum pro demokracii a svobodné podnikání, 1997. s. 64.

Europolu, jejichž vedoucí se scházejí podle potřeby na pracovních schůzkách a náklady na jejich činnost nesou jednotlivé členské státy.⁸⁰

Úkolem národní jednotky Europolu je především:

- z vlastní iniciativy poskytovat a aktualizovat Europolu znalosti a informace potřebné pro realizování jeho úkolů
- odpovídat na žádosti Europolu o poznatky, informace a konzultace
- při každé výměně informací mezi ní a Europolem zajistit shodu s právními předpisy

Poznatky a informace není Národní jednotka povinna poskytovat v případě informací pocházejících ze zpravodajských služeb nebo zvláštních zpravodajských činností týkajících se vnitřní bezpečnosti, nebo pokud by také šlo o:

- poškození podstatných národních bezpečnostních zájmů
- ohrožení úspěchu probíhajícího vyšetřování nebo o bezpečnost jedince.⁸¹

Cílem Europolu je zlepšit spolupráci při prevenci a potírání závažných forem mezinárodní kriminality, za předpokladu že existují skutečné příznaky určité kriminální organizační struktury a pokud jsou uvedenými formami mezinárodní kriminality dva či více členských států postiženy natolik, že společný postup je žádoucí. Těžiště spolupráce je v oblastech prevence a boje proti terorismu, nedovolenému obchodování s drogami a lidmi, nedovolenému obchodování s nukleárními a radioaktivními látkami, praní špinavých peněz, sexuální zneužívání dětí a zatajování uvedených kriminálních činů.⁸²

Jako předchůdce Europolu zahájila již v jeho pozdějším sídle v Haagu činnost EUROPOL/drogová sekce (EDS). V ní působí styční úředníci členských států EU, kteří mají bezprostřední přístup k pátracím a pracovním databázím příslušného vysílajícího státu a na podání žádosti provádějí kontrolní výměnu policejních informací o osobách, týkající se boje proti drogové kriminalitě.⁸³

⁸⁰ DANICS, S. *Politologické problémy světové politiky III.* . 2. vyd. Praha : PA ČR, 2009. s. 52 - 53.

⁸¹ Tamtéž. s. 53.

⁸² WERNER, W. *Evropská unie od A do Z : Příručka evropské integrace.* 1. vyd. Praha : KAROLINIUM, 1997. s. 172.

⁸³ Tamtéž. s. 172.

6.1.3 Sis a Sirene

Přelomovým rokem se pro Policii České republiky, co se týče oblasti mezinárodní spolupráce, stal rok 2007. K tomuto datu se Česká republika stala součástí tzv. Schengenského prostoru. Na základě prováděcí úmluvy k tzv. Schengenské dohodě, která pojednává o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích, dochází k vytvoření Schengenského informačního systému-SIS. Tento společný Informační systém lze charakterizovat jako komputerizovaný rejstřík poskytující určeným policejním a justičním orgánům smluvních stran vzájemný přístup k určitým druhům informací.⁸⁴

SIS je tvořena třemi základními složkami:

- Centrální databáze
- Národní informační systém
- Systém SIRENE⁸⁵

Plné připojení na SIS vytváří možnost pro policisty jedním dotazem prověřovat osoby i věci hledané na území EU, Švýcarska, Norska a Islandu. Jeho hlavním přínosem je zvýšení efektivity pátrání a jeho rychlosti, neboť pátrání z České republiky budou přístupná výkonným útvarům bezpečnostních složek členských států během několika minut od zadání na útvaru v ČR. Podle Schengenské prováděcí úmluvy mají členské státy určit orgán, který bude na ústřední úrovni odpovídat za údaje vkládané do SIS. Tento orgán je označován, jako kancelář SIRENE. Z jeho postavení plyne, že má po metodické stránce řídit jiné státní orgány, které mají přístup do SIS, vyžadovat jejich součinnost a informovat ostatní členské státy unie, že byl do SIS pořízen záznam.⁸⁶

⁸⁴ Pikna, B. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu*. Praha: Linde, 2007. s. 265.

⁸⁵ Tamtéž. s. 265.

⁸⁶ Mates, P. *Nové policejní právo*. Praha: Linde, 2009. s. 177.

6.2 Reforma PČR

Od roku 1989 dramaticky vzrostl počet protiprávních jednání, které je policie povinna dokumentovat a řešit. Proto tento rok s sebou přinesl pro policii nebývalé změny, na které byl povinen reagovat zejména zákonodárce novou právní úpravou. Dělo se tak zákony č. 283/1991 Sb., O policii České republiky a č. 333/1991 Sb., o Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie. Se zánikem federace dochází k dalším legislativním přeměnám. Zákon č. 333/1991 Sb. byl nahrazen zákonem č. 26/1993 Sb., kterým se mění a doplňují některé zákony v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti, a o opatřeních s tím souvisejících.⁸⁷

Policie byla tedy zřízena v roce 1991 zákonem č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. V roce 1993 proběhla první a zároveň poslední větší reforma jejích činností a pravomocí v souvislosti s rozdělením Československého státu a vznikem samostatné České republiky jako suverénního státu. Od tohoto data se policie vyvíjela podle vývoje české společnosti a potřeba změn se řešila novelami dosud účinného zákona. Po více než 15 letech od vzniku policejního sboru bylo zřejmé, že oblast vnitřního pořádku a bezpečnosti je stále roztříštěná, ne zcela efektivní a koordinovaná.⁸⁸

Od doby (21. století), kdy se vedení Ministerstva vnitra ČR a Policie ČR rozhodlo implementovat do práce policie prvky managementu kvality, se vyskytla v policejní praxi řada projektů, které se s tímto záměrem více či méně shodují. Většinu z nich přitom zastřešuje „Reforma Policie ČR“, která byla odstartována koncem roku 2006.⁸⁹

V roce 2007 byl koncept obsahující reformu Policie České republiky představen veřejnosti. V polovině roku 2008 schválil parlament ČR nový zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a zákon č. 274/2008 Sb., tzv. „změnový“, které společně tvoří základní právní rámec pro realizaci Reformy. Zbývající část roku 2008 byla plně vyhrazena přípravě nových zákonů k jejich aplikaci v praxi, které nabyly účinnosti dnem 1. ledna 2009.⁹⁰

Nejvýznamnějším cílem této reformy je přeměna současné české policie v moderní policejní sbor, tvořený profesionálními vystupujícími policisty, kteří pracují v odpovídajících podmínkách.⁹¹

⁸⁷ ŠKODA, J. *Zákon o policii s komentářem*. Plzeň : ALEŠ ČENĚK, s. r. o., 2009. s. 22.

⁸⁸ *Reforma policie ČR-sluzba v nových podmínkách* [online]. 2010 [cit. 2011-02-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/reforma-policie-cr-sluzba-v-novych-podminkach-191470.aspx>>.

⁸⁹ Tamtéž.

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Tamtéž.

Zákon o policii (č. 283/1991 Sb.), který nabyl účinnosti v roce 2008 dostatečně neodrážel společenský vývoj a zatěžoval policii velkým množstvím nepolicejních činností. Služebny, technické vybavení a vozový park byly a někde ještě jsou zastaralé. Problémem je i roztříštěnost informačních systémů, kterých je více než 50 a je potřeba sladit je do jediné platformy. Policie také nevyužívá moderních technologií (např. internet). V poslední řadě bych ráda zmínila nejzávažnější problém a to chování samotných policistů, jak mladších tak i starších. Jejich chování, především u mladších policistů, veřejnost vnímá jako nedostatečně vstřícné, uzavřené, příliš autoritativní a někdy až arogantní. Na vině mohou být malé profesní zkušenosti, ze kterých plyne nejistota v komunikaci s občany. Naopak u starších policistů se zejména jedná o riziko související se sklonem k pasivitě, jež negativně působí na občany.⁹²

Proto jedním z hlavních cílů reformy patří nutná a zásadní změna myšlení a chování lidí

Cílem této reformy je poskytování bezpečí pro občany, kteří by tento bezpečnostní sbor, měli brát za důvěryhodný a vnímat ho jako partnera, pomocníka a ochránce. Také pro policisty by měla zlepšit pracovní podmínky a vést je k tomu, aby byli hrdí na svou příslušnost k policejnímu sboru a na svou práci.⁹³

Nedílnou součástí reformy policie ČR jsou opatření legislativních a nelegislativních povah, které jsou postaveny na deseti základních pilířích. Těchto 10 pilířů zahrnuje:

1. Působnost, pravomoci Policie ČR a dalších subjektů podílejících se na zajišťování vnitřní bezpečnosti státu

- snaha o omezení „nepolicejních činností“. Zapojení jiných subjektů do odpovědnosti za veřejný pořádek a bezpečnost (samospráv, občanů, pořadatelů hromadných akcí, provozovatelů kritické infrastruktury atd.).

2. Policie - partner dalších orgánů státu, územních samosprávných celků a zejména veřejnosti

- jedná se o územní členění policie a územní členění samosprávy, soudů a státních zastupitelství a nastavení spolupráce mezi nimi. Společné prvky nového územního členění. Kraj a veřejný pořádek. Obec a místní záležitosti veřejného pořádku. Vztah policie a veřejnost.

⁹² Tamtéž.

⁹³ Tamtéž.

3. Ekonomické postavení policie

- reforma zde směřuje k větším ekonomické samostatnosti Policie ČR a jejích organizačních součástí, to znamená krajských správ a útvarů s celorepublikovou působností.

4. Vnitřní a vnější kontrola

- čtvrtý pilíř je cestou k nové struktuře a k uspořádání vnitřní a vnější kontroly. Je zaměřen na nastavení účinných kontrolních mechanismů mezi, které patří také varianta mimoresortního kontrolního útvaru.

5. Vzdělávání policistů - klíč k profesionalitě

- měl by být vytvořen jednotný a pružný systém vzdělávání reagující na potřeby praxe, který bude klást důraz na výchovu policejních odborníků, schopné manažery a zajistí přenos nejnovějších světových poznatků na své absolventy.

6. Služební zákon - práce s lidmi

- jde o novou systemizaci služebních a pracovních míst. Zeštíhlení objemu vedoucích pozic a jejich zpřehlednění. Je potřeba obsadit pozice schopnými policisty, kteří se vyznají v dané problematice a ovládají ji.

7. Projekt 1000 - vstřícná tvář policie

- vstřícný přístup policie k občanům, a vytvoření stavu důvěry v ní. Budu jí se moderně vybavené policejní služebny, ve kterých se občanům dostane pomoci a informací, které právem očekávají.

8. Nová struktura neuniformované policie

- cílem osmého pilíře je vytvoření nové struktury neuniformované policie potažmo zřízení Národního kriminálního úřadu Policejního prezidia ČR, zřízení analytických pracovišť služby kriminální policie, spolupráce na elektronizaci trestního řízení, odstraňování duplicit v činnostech útvarů a jejich působnosti i v řídicích funkcích.

9. „Dost bylo papírů“

- tato část reformy se zabývá policejní informatikou a možnostmi jejího využití v trestním řízení tak, aby pomohla policistů při administrativní práci a odstranila zbytečné časové průtahy.

10. Debyrokratizace

- poslední pilíř se zabývá nahrazením, v současné době velmi vysokého počtu interních předpisů, za jednoduchý a přehledný soubor. Statistické ukazatele by neměly být využívány jako hodnotící kritérium, ale využívány pouze pro postižení společenských trendů a jevů a ne jako hodnotící kritérium.⁹⁴

Nedůležitější změnové kroky byly do této doby provedeny v oblasti organizační struktury, v ekonomické oblasti a v upuštění od některých činností.

Organizační struktura se projevila ve změnách týkajících se přímého liniového řízení územních odborů náměstky krajského ředitele, převedení řízení speciálních a servisních složek z bývalého okresního ředitelství na krajské ředitelství přenesení kázeňské a personální pravomoci na náměstky krajského ředitele. Došlo také ke snížení počtu řídicích pracovníků na bývalých okresních ředitelstvích. K 1. 1. 2010 vzniklo 14 krajských ředitelství.⁹⁵

Do **ekonomických změn** se řadí nový model ekonomického řízení, podle kterého začala od ledna 2009 policie fungovat. Organizačními jednotkami se nově stala krajská ředitelství policie, které jsou samostatnými účetními jednotkami. V praxi to znamená, že krajská ředitelství mají větší možnost disponovat finančními prostředky na vlastní odpovědnost a investovat tam, kde je potřeba. Je také nutné zmínit čerpání peněz z EU a za tímto účelem byla zřízena Kancelář projektů a evropských fondů. Z evropských peněz se předpokládá čerpání řádově stovek milionů korun, konkrétně například moderní ICT vybavení, hrazení projektu P1000 atd.⁹⁶

Projekt P1000 je také součástí ekonomických změn, jehož cílem je přetvořit a přebudovat služebny tak, aby se zde lidé cítili příjemně a bezpečně a aby policistům bylo poskytnuto lepší pracovní prostředí a podmínky. Celková investice do projektu činí téměř 4. mld. Kč.⁹⁷

Vzhledem k nastartované Reformě má nyní policie všechny předpoklady k tomu, aby se stala respektovanou a moderní institucí. V lednu 2009 vstoupila do poslední, transformační fáze Reformy, kdy začala v praxi uplatňovat nastavené vize a opatření. Každý z 58 000 lidí pracujících u policie musí udělat vše pro to, aby byla Reforma

⁹⁴ *Policejní reforma : Pilíře reformy* [online]. 2010 [cit. 2011-3-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/pilire-reformy-468615.aspx>>.

⁹⁵ ŠKODA, J. *Zákon o policii s komentářem*. PLZEŇ : ALEŠ ČENĚK, s. r. o., 2009. 24 s.

⁹⁶ *Policejní reforma : Reforma Policie ČR-sluzba v nových podmínkách* [online]. 2010 [cit. 2011-03-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/reforma-policie-cr-sluzba-v-novych-podminkach-191470.aspx>>.

⁹⁷ Tamtéž.

v plnění cílů co nejuspěšnější. Za úspěšnou ji ale bude možné považovat teprve tehdy, pokud to tak ucítí nejen samotní policisté, ale především občané České republiky.⁹⁸

6.3 Zákon o služebním poměru příslušníků policie

Policisté nejsou vůči státu v obvyklém pracovním poměru, ale v poměru služebním a v čele Policie České republiky stojí policejní prezident. Podle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, patří Policie České republiky mezi bezpečnostní sbory. Dále mezi ně patří Hasičský záchranný sbor České republiky, Vězeňská služba České republiky, Celní správa České republiky, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace. V tomto zákoně jsou vymezeny právní poměry fyzických osob, které v bezpečnostním sboru vykonávají službu jejich odměňování, řízení ve věcech služebního poměru a organizační věci služby. Podle potřeb službu vykonává příslušník bezpečnostního sboru na území České republiky nebo v zahraničí. Zákon také uvádí evidenci volných služebních míst v bezpečnostních sborech, s výjimkou zpravodajských služeb, a evidenci údajů o příslušnících těchto bezpečnostních sborů, zařazených v záloze, odvolaných ze služebního místa a o příslušnících, kteří požádali o převedení na jiné služební místo. Evidenci vede ministerstvo.⁹⁹

Po doručení písemné žádosti občana je zahájeno přijímací řízení do služebního poměru. Řízení není zahájeno, pokud v bezpečnostním sboru není volné místo. Přijetí občana do služebního poměru nelze odmítnout z důvodu věku, rasy, barvy pleti, pohlaví, sexuální orientace, víry a náboženství, národnosti atd. Tyto výjimky se nepovažují za diskriminaci. Občanu, který se uchází o přijetí do služebního poměru, musí být výsledek přijímacího řízení dán na vědomí. O důvodech nepřijetí vyzkoušen není a údaj o jeho nepřijetí uchovává bezpečnostní sbor po dobu 3 let, stejně tak i osobní údaje o občani.¹⁰⁰

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ Česká republika. Zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 1/2009 Sb. a 34/2008 Sb.m.s., s. 3.

¹⁰⁰ Tamtéž. s. 3.

Podmínkou pro vznik služebního poměru je přijetí občana České republiky, který:

- podá písemnou žádost přijetí,
- dosáhl věku vyššího než 18 let,
- je bezúhonný
- splňuje stupeň vzdělání, který je požadován pro dané služební místo,
- je způsobilý k výkonu služby jak po zdravotní, osobnostní tak i po fyzické stránce,
- je plně způsobilý k právním úkonům,
- má právo se seznamovat s utajovanými informacemi, pokud má být příslušník na takovém místě, kde se tato způsobilost vyžaduje
- nesmí být členem politické strany ani politického hnutí a i v takových případech, pokud se jedná o příslušníka zpravodajské služby a odborové organizace,
- nevykonává živnostenskou či jinou výdělečnou činnost a nesmí být členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob vykonávajících podnikatelskou činnost¹⁰¹

Ověření, jestli občan splňuje podmínky pro přijetí, je ověřováno bezpečnostním sborem, který je oprávněn zpracovat jeho osobní údaje a k ověření bezúhonnosti si může požádat například o opis z evidence Rejstříku trestů. Služební poměr **vznikne** rozhodnutím služebního funkcionáře příslušného bezpečnostního sboru. V tomto rozhodnutí je obsažen den vzniku služebního poměru, den nástupu k výkonu služby, druh služebního poměru, doba trvání služebního poměru, jmenování do služební hodnosti, ustanovení na služební místo, místo služebního působení a složky služebního příjmu. Poměr vzniká tedy dnem, který je stanoven v rozhodnutí o přijetí do služebního poměru. Rozhodnutí vydává příslušný služební funkcionář, musí být v souladu s právními předpisy, dostatečně obsahově určité, obsahovat předepsané náležitosti a mít vždy písemnou formu.¹⁰²

V den nástupu do služby je příslušník povinen složit služební slib, jehož text musí stvrdit podpisem. Slib zní: "Slibuji na svou čest a svědomí, že při výkonu služby budu nestranný a budu důsledně dodržovat právní a služební předpisy, plnit rozkazy svých nadřízených a nikdy nezneužiji svého služebního postavení. Budu se vždy a všude chovat tak, abych svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního

¹⁰¹ Tamtéž. s. 4.

¹⁰² Tamtéž. s. 4.

sboru. Služební povinnosti budu plnit řádně a svědomitě a nebudu váhat při ochraně zájmů České republiky nasadit i vlastní život.". Pokud tak neučiní, služební poměr nevznikne.¹⁰³

Služební funkcionář má právo rozhodnutí o přijetí do služebního poměru zrušit, pokud se příslušník nedostaví do výkonu služby v den, který je uveden v rozhodnutí a v případě nastalé překážky o které funkcionáře neuvědomí. Služební poměr může být na dobu určitou nebo na dobu neurčitou.

Příslušníci jsou zařazeni na určité služební místo, které vyjadřuje jejich organizační a právní postavení v bezpečnostním sboru. Služební místa jsou určována služební hodností, stupněm vzdělání, oborem nebo vzdělávacím zaměřením, dalšími odbornými požadavky, základním tarifem, náplní služební činnosti a rozsahem oprávnění a povinností příslušníka. Služební místa se obsazují, pokud jsou stanovena volná služební místa, nebo zahájením výběrového řízení. Pokud příslušník nemůže vykonávat službu na svém služebním místě, musí z něj být odvolán a zařazen do zálohy. Může se jednat o zálohu činnou, zálohu pro studující nebo o zálohu zvláštní atd.¹⁰⁴

Služební poměr **skončí** uplynutím doby určité, propuštěním, prohlášením za mrtvého, úmrtím (pozůstalému náleží úmrtné) nebo dnem 31. 12. roku, v němž příslušník dovrší 65 let věku.¹⁰⁵

Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a v něm obsažený § 13 dále upravuje dobu služby, služební pohotovost, dobu odpočinku, služební volno s poskytnutím služebního příjmu a bez poskytnutí služebního příjmu. Dále také oblast podmínky výkonu služby, zejména nemocenskou péči, posuzování zdravotní, osobnostní a fyzické způsobilosti příslušníka, mateřskou a rodičovskou dovolenou, bezpečnost a ochranu zdraví při výkonu služby, předcházení škodám a odpovědnost příslušníka a bezpečnostního sboru za škodu. V části osmé zákona je upraven služební příjem, který se skládá ze základního tarifu, příplatku za vedení, příplatku za službu v zahraničí, zvláštního příplatku, osobního příplatku a odměny. Příslušníci mají také dle zákonem stanovených podmínek nárok na odchodné (po šesti letech služby) a na výsluhový příspěvek (nejméně po patnácti letech služby).¹⁰⁶

V příloze č. 1 tohoto zákona je pro příslušníky bezpečnostních sborů stanoveno jedenáct služebních hodností odpovídajících jedenácti tarifním třídám. Minimální

¹⁰³ Tamtéž. s. 5.

¹⁰⁴ Tamtéž. s. 7.

¹⁰⁵ Tamtéž. s. 8.

¹⁰⁶ Tamtéž. s. 11.

stupeň vzdělání a doba trvání služebního poměru, je kritériem pro zařazení. Jedná se o tyto služební hodnosti:

- referent – vzdělání střední nebo střední s výučním listem, 1. tarifní třída
- vrchní referent – vzdělání střední s maturitou, 2. tarifní třída
- asistent – vzdělání střední s maturitou, 3. tarifní třída
- vrchní asistent – vzdělání střední s maturitou, 4. tarifní třída
- inspektor – vzdělání střední s maturitou, 5. tarifní třída
- vrchní inspektor – vzdělání střední s maturitou /vyšší odborné, 6. tarifní třída
- komisař – vzdělání vyšší odborné nebo vysokoškolské bakalářské, 7. tarifní třída
- vrchní komisař – vzdělání vysokoškolské bakalářské, 8. tarifní třída
- rada – vzdělání vysokoškolské magisterské, 9. tarifní třída
- vrchní rada – vzdělání vysokoškolské magisterské, 10. tarifní třída
- vrchní státní rada – vzdělání vysokoškolské magisterské, 11. tarifní třída

Příslušníkům také náleží hodnostní označení:

- referent – rotný
- vrchní referent – strážmistr
- asistent – nadstrážmistr,
- vrchní asistent – podpraporčík,
- inspektor – praporčík nebo nadpraporčík,
- vrchní inspektor – nadpraporčík nebo podporučík,
- komisař – poručík nebo nadporučík,
- vrchní komisař – kapitán nebo major,
- rada – podplukovník nebo plukovník,
- vrchní rada – plukovník,
- vrchní státní rada – plukovník.¹⁰⁷

¹⁰⁷Tamtéž. s. 16.

ZÁVĚR

Tuto práci jsem zpracovala ve snaze utřídit veškeré informace týkající se postavení a úlohy Policie České republiky.

Mým cílem bylo, s pomocí svých zjištěných poznatků z odborných zdrojů, porovnat postavení a úlohy policie a to jak v režimu nedemokratickém tak i v demokratickém. Dále jsem se pokusila nastínit metody mezinárodní spolupráce PČR a orgány, kterými je tato bezpečnostní složka kontrolována. Tuto práci jsem zakončila shrnutím struktury PČR.

Policie ČR je podřízena Ministerstvu vnitra ČR a její činnost je řízena Policejním prezídiem ČR. Jejím prioritním úkolem je poskytnout ochranu pro bezpečnost osob, chránit majetek a veřejný pořádek a předcházet páčání trestných činů.

Domnívám se, že se mi mnou stanovený cíl podařilo splnit a poskytla jsem čtenáři ucelený obraz o této problematice. Téma jsem se snažila zpracovat pozvolna tím, že jsem začala nejprve úvodem do problematiky postavení policie v rámci dvou různých politických režimů a pokračovala jsem nástinem úlohy policie ve společnosti. Také jsem uvedla dělení organizační struktury na policejní útvary s působností celostátní a s územně vymezenou. V předposlední kapitole jsem charakterizovala 5 kontrolních možností, kterými se prosazuje občanská kontrola policie v naší demokratické společnosti. Poměrně velký prostor jsem věnovala kapitole s názvem Fungování PČR, která se skládá z podkapitol o možnostech mezinárodní spolupráce, Reformě PČR a v poslední řadě uvádím Zákon o služebním poměru příslušníků policie.

Do konce roku 2008 byl status Policie ČR zakotven v předešlém zákoně o policii, který nepředstavoval koncepčně zcela nově pojatý zákon, ale byl spíše normativním textem vycházejícím z původního zákona o Sboru národní bezpečnosti. V průběhu let své existence byl mnohokrát novelizován a přestával již dostačovat potřebám praxe. Policie byla tedy zřízena v roce 1991 zákonem 283/1991 Sb., o Policii České republiky. Tento zákon dostatečně neodrážel společenský vývoj a zatěžoval policii množstvím nepolicejních činností.

Důležitým mezníkem pro činnost Policie České republiky se stal 1. leden 2009, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR a také doba, odkdy Policie ČR začala plnit své úkoly podle nově nastavených pravidel. Jedná se o nová oprávnění, osvobození od nepolicejních činností a podobně. Nejdůležitějšími změnovými kroky byly provedeny v oblasti organizační struktury, v ekonomické oblasti a v upuštění od některých činností.

Přetrvávající snahou Policie České republiky je vylepšení jejího obrazu v očích veřejnosti a poskytování bezpečí pro občany, kteří by tento bezpečnostní sbor, měli brát za důvěryhodný a vnímat ho jako partnera, pomocníka a ochránce.

Myslím si, že PČR jako orgán, který by měl chránit veřejný pořádek a bezpečnost, prodělal za posledních několik let několik podstatných změn a kroků kupředu. Pořád se nám ale nedaří vybudovat tak silné postavení tohoto orgánu, které by v občanech budilo přirozený respekt, jako je tomu například ve Spojených státech amerických. V našem státě je naopak s příslušníky policie jednáno s despektem a jsou cílem častých vtipů, když kategorie „policejní vtip“ čítá na stovky příběhů a anekdot. Mám za to, že celá struktura českých policejních útvarů potřebuje, aby do ní byl přinesen čerstvý proud moderního myšlení. Nesnažila bych se nic vymýšlet, když už to někdo vymyslel. Tím míním zejména inspiraci ve struktuře policejních orgánů zahraničních, které jsou zejména v západních zemích na vyšší úrovni a hlavně v mnoha případech vzbuzují v občanech jakousi kombinaci respektu, přirozené autority a důvěry. Tímto směrem by se, dle mého názoru, měla naše policie ubírat. Nelze doufat v zázraky a čekat okamžité změny. Doufejme však, že k výše uvedenému ubírání se policie přispějí i v tomto duchu prezentované myšlenky policejního prezidenta Petra Lessyho.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje:

- 1) BULISOVÁ, J. *Ottova všeobecná encyklopedie*. Praha : Ottovo nakladatelství, s. r. o., 2003. 164 s. ISBN 80-7181-947-6.
- 2) DANICS, S. *Vybrané problémy z politologie II*. 1. vyd. Praha : PA ČR, 2005. 106 s. ISBN 80-7251-179-3.
- 3) DANICS, S. *Politologické problémy světové politiky III*. 2. vyd. Praha : PA ČR, 2009. 108 s. ISBN 978-80-7251-295-9.
- 4) DAVID, R. *Politologie : Základy společenských věd*. 2. vyd. Olomouc : FIN, 2000. 448 s. ISBN 80-7182-116-0.
- 5) DOČEKALOVÁ, P. *Úvod do politologie*. 1. vyd. Praha : GRADA, 2010. 263 s. ISBN 978-80-247-2940-4.
- 6) DUŠEK, J. *Historie a organizace Evropské unie*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2007. 343 s. ISBN 987-86708-32-4.
- 7) GREGER, P. *Co je to, když se řekne Evropská unie*. Praha : Centrum pro demokracii a svobodné podnikání, 1997. 154 s.
- 8) HEYWOOD, A. *Politologie*. 1. vyd. Praha : EUROLEX BOHEMIA, 2004. 482 s. ISBN 80-86432-95-5.
- 9) MATES, P. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem*. Praha: Linde, a. s., 2009. 576 s. ISBN 80-18653-14-3.
- 10) MIČIENKA, M. *Příruční slovník občana*. 1. vyd. Praha : SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, 2003. 283 s. ISBN 80-86429-17-2.

- 11) PIKNA, B. Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu. Praha: Linde, 2007. 511 s. ISBN 978-80-7201-686-0.
- 12) PIKNA, B. *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 2001. 86 s. ISBN 80-86345-06-8.
- 13) SCRUTON, R. *Slovník politického myšlení*. 2. vyd. Brno : ATLANTIS, 1999. 187 s. ISBN 80-7108-184-1.
- 14) SEDLÁČEK, S. *Obecné správní právo*. PRAHA : WOLTERS KLUWER, 2009. ISBN 978-80-210-4847-8.
- 15) SOKOL, J. *Občanské minimum*. 1. vyd. Praha : TAURIS, 2002. 216 s. ISBN 80-211-0410-4.
- 16) ŠKODA, J. *Zákon o policii s komentářem*. Plzeň : ALEŠ ČENĚK, s. r. o., 2009. 400 s. ISBN 978-80-7380-160-1.
- 17) WERNER, W. *Evropská unie od A do Z : Příručka evropské integrace*. 1. vyd. Praha : KAROLINIUM, 1997. 398 s. ISBN 80-7184-413-6.
- 18) ŽALOUDEK, K.. *Encyklopedie politiky*. 3. vyd. PRAHA : LIBRI, 2004. 575 s. ISBN 80-7277-209-0.

Elektronické zdroje:

- 1) *Community policing : Co je to Community policing* [online]. 2010 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/co-je-to-community-policing.aspx>>.
- 2) *Policie České republiky* [online]. 1.4.2011 [cit. 2011-03-07]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Policie_%C4%8Cesk%C3%A9_republiky>.
- 3) *Policie České republiky – Kriminální ústav Praha* [online]. 2010 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/o-nas-56.aspx>>.

- 4) *Policie České republiky - Letecká služba* [online]. 2010 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/policie-ceske-republiky-letecka-sluzba-824129.aspx>>
- 5) *Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. 2010 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/vitejte-na-strankach-narodni-protidrogove-centraly-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-policie-ceske-republiky.aspx>>.
- 6) *Policie České republiky – Služba cizinecké policie* [online]. 2010 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/o-nas-831034.aspx>>.
- 7) *Policie České republiky - Útvar rychlého nasazení* [online]. 2010 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/utvar-rychleho-nasazeni-policie-ceske-republiky-utvar-rychleho-nasazeni.aspx>>.
- 8) *Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu* [online]. 2010 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/urad-dokumentace-a-vysetrovani-zlocinu-komunismu-679905.aspx>>.
- 9) *Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV* [online]. 2010 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/uokfk-skp-utvar-odhalovani-korupce-a-financni-kriminality-skp.aspx>>.
- 10) *Činnost útvaru a jeho úkoly* [online]. 2010 [cit. 2011-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/cinnost-utvaru-a-jeho-ukoly.aspx>>.
- 11) *Útvar pro ochranu prezidenta České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-03-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/utvar-pro-ochranu-prezidenta-ceske-republiky.aspx>>.
- 12) *Útvar pro ochranu ústavních činitelů* [online]. 2010 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/utvar-pro-ochranu-ustavnich-cinitelu-19.aspx>>.

- 13) *Útvar speciálních činností služby kriminální policie a vyšetřování* [online]. 2010 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/utvar-specialnich-cinnosti-skvv-utvar-specialnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani.aspx>>.
- 14) *Útvar zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování* [online]. 2010 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/utvar-zvlastnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-716842.aspx>>.
- 15) *Policie České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>>.
- 16) *Policie České republiky – KŘP hlavního města Prahy : Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy* [online]. 2010 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-policie-hlavniho-mesta-prahy-105862.aspx>>.
- 17) *Odbory : Inspekce Policie České republiky* [online]. 27.10.2010 [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/inspekce-ministravnitra.aspx>>.
- 18) KONEČNÁ, P. *Ombudsman : Veřejný ochránce práv ombudsman* [online]. 2011 [cit. 2011-06-01]. Dostupné z WWW: <<http://tema.novinky.cz/ombudsman>>.
- 19) *Interpol : Národní ústředna Interpolu* [online]. 2010 [cit. 2011-02-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/narodni-ustredna-interpolu.aspx>>.
- 20) LANG, V. *Interpol* [online]. 2011 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://tema.novinky.cz/interpol>>.
- 21) *Reforma policie ČR : služba v nových podmínkách* [online]. 2010 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/reforma-policie-cr-sluzba-v-novych-podminkach-191470.aspx>>.

- 22) *Reforma Policie ČR jako součást zavádění managementu kvality* [online]. 2011 [cit. 2011-03-05].
Dostupné z WWW: <http://bezpecnostni sbory.wbs.cz/clanky/4-2009/Reforma_PCR.htm>.
- 23) *Policejní reforma : Pilíře reformy* [online]. 2010 [cit. 2011-3-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/pilire-reformy-468615.aspx>>.
- 24) *Prezentace Policie ČR* [online]. 2008 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/policie/prezentace/omps.html>>.

Legislativní dokumenty:

- 1) Česko. Zákon č. 361/2008 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 1/2009 Sb. a 34/2008 Sb.m.s., s. 3 - 16.

SEZNAM ZKRATEK

PČR – Policie České republiky

SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování

